

M. Saim UYSAL

Yeni ekonomi yönetimini bekleyen acil sorunlar

6.7.2018

Seçimler sonrasında onaylanan yeni yönetim şeklimiz “Cumhurbaşkanlığı yönetimi”. Başbakan ve Bakanlar Kurulu’nun yetkileri bir kararname ile Cumhurbaşkanlığı’na devredildi. Yeni yönetim şeklinde bakanlar parlamento dışından olacak.

Bu yönetim şeklinde en önemli konu “ekonomi yönetimi”nin nasıl şekilleneceği. Piyasalar buna kitlenmiş durumda.

Hafta içinde Haziran ayı enflasyon rakamları belli oldu. Sonuçlar beklentinin hayli üzerinde gerçekleşti.

Haziran ayı ortalamalarının çok üzerinde artış gösteren TÜFE (tüketici fiyat endeksi) %15.39’a sıçradı. Bu oran son 15 yılın en yükseği.

Dünyada Venezuela, Angola ve Arjantin’den sonra en yüksek 4.ülkeyiz.

Üretici fiyat endeksi ise son üç ay içerisinde 320 baz puan yükselerek %14.60’a geldi. Gelişen ülkelerde en yüksek orandayız. Merkez Bankası, yükseliş nedeni olarak gıda fiyatları ile üretici fiyatlarındaki aşırı yükselme ve fiyat artışlarının çekirdek göstergelerde ve alt gruplarda genele yayılması olduğunu açıkladı.

Muhtemelen yeni ekonomi yönetiminin başında olacağı söylenen Başbakan yardımcısı Sn. Şimşek; “enflasyon ve cari açık ile mücadelenin en önemli öncelikleri olduğunu, politika setlerini güçlendirdiklerini, seçim sonrası yapısal reformları daha da hızlandıracakları” değerlendirmesinde bulundu.

Kronik sorunlarımız olan kontrol edilemeyen enflasyon ve cari açık en önemli acil problemlerimiz. Son yıllarda izlenen genişlemeci ve harcama arttırıcı politikayla da bu problemlere yüksek borçluluk (borç konusunu ayrı bir yazımızda ayrıntılı olarak irdelemeye çalışacağız) ve bozulan bütçe dengelerini de ekledik. Bu arada hem enflasyonu hem cari açığı olumsuz etkileyen petrol fiyatları da 77 dolara geldi.

Yeni ekonomi yönetiminin bu sorunlara yaklaşımı ve uygulaması çok önemli olacak.

Ekonomik yapımız radikal sorunlar taşıyor. Tasarruf açığımız yetersiz. Büyümek için borçlanmak zorundayız. Artık bol likidite ve düşük faiz dönemi bitti. Borçlanma maliyetimiz daha pahalı. Özel sektörün kısa

vadede olmasa da orta ve uzun vadede dövizli borcu çok yüksek. Tek olumlu göstergemiz olan büyüme de önümüzdeki dönemlerde düşmeye başlayacak zira, öncü göstergelerde düşüş var.

İçeride kredi maliyetleri %25'e geldi. CDS dediğimiz Türkiye'nin risk primini gösteren kat sayı son zamanlarda ciddi bir yükseliş yaşayarak 300 puan oldu. Bu risk primi de borçlanma maliyetine ekleniyor.

Piyasalar Merkez'in 500 puanlık faiz artışına rağmen Haziran enflasyon rakamlarından sonra tekrar bir faiz artış beklentisine girdi. Reel faiz liginde cazibesini bir ölçüde yitiren ülkemizin reel efektif döviz kuru 77.85 seviyesine gelmesine rağmen halen negatif ayrılmaya devam ediyoruz. Yeni ekonomi yönetiminin acilen radikal önlemleri ihtiva eden (yukarıda yer alan sorunların çözüleceği inancını oluşturacak) bir program dizaynı ve uygulaması ile iç ve dış piyasa paydaşlarını ikna etmesi gerekecek. Bunu yaparken gözden uzak tutmayacağı yegane konular; olağanüstü halin kaldırılması, evrensel standartlarda hukuk normlarının oluşturulması ve yapısal reform ajandasına sözde değil uygulama ile yön vermesi olmalıdır. Bunun için toplumun tüm kesimlerinin konsensüsü gerekiyor. Aksi halde resesyon ve stagflasyon dahil bir yığın tehlike kapımızda. Daha Ticaret savaşlarının getireceği küresel ticaret küçülmesinin olumsuzluklarından (minimum 2 trilyon dolar civarı) söz etmedik bile.

Daha az harcama, daha çok gelir ve tasarruf, daha çok ithale dayalı olmayan katma değerli üretim amaçlarıyla yola çıkmak zorunlu görünüyor.

TÜSİAD'ın seçim sonrasında "Toplumsal Uzlaşma" içinde reform zamanı çağrısıyla yaptığı uyarıya kulak vermekte yarar var.

- Yüksek enflasyon ve cari açık sorunlarının çözümüne yönelik akılcı bir ekonomi programı ve mali disiplin,
- Bağımsızlığı, kararları ve uygulaması ile içe ve dışa güven veren bir Merkez Bankası,
- Vergi reformu ile verginin tabana yayılması ve kayıtdışılıkla etkin mücadele(59 milyon seçmene karşılık 10 milyon civarında mükellef var. Bu sayı çok düşük),
- 4. Sanayi devriminin temeli olan dijital dönüşüme ve doğayla uyumlu nitelikli büyümeye uygun kalkınma.